بورجێك كە خۆی هەر لار بوو! ... جەمال موحسین

كاتێك ئەو مرد، وتیان بورجی كاریزمایەك ڕووخا، بۆیە ئاسمانیش گریا. من لە ١٤ ی تەموزی ٢٠٠٠ دا كزە لە جەرگی دایك و باوك و خوشك و برام و كەسوكاری دڵسۆزم و خۆم و هی هاوڕێیانێكیش كە لەگەڵ شێخ عەبدولدا لەناو جەرگەی شاری سلێمانی گوللەباران كران هات و لە ڕووی هەستەوە تاڵی زۆرمان چەشت. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا، ئەوانەمان كە سیاسەت ئەكەین، هاوسەنگی سیاسیمان لە دەستنەدا و درێژەمان بە كار و خەباتی خۆمان دا. كەسێك كە بە مەرگی نەوشیروان مستەفا دڵتەنگ و غەمبارە، لە ڕووی هەستەوە مافی خۆیەتی بەڵام با لەپاڵ ئەو ”كۆست”ەدا كە لێی كەوتووە بڕێك تەحەمولی هەبێ بۆ بیستنی قسە و ڕەخنەی سیاسی لەسەر ئەو كاراكتەرە سیاسیە و بزووتنەوەیەك كە پاڵی پێوەداوە. با چ ئێمە و چ ئەوان لێرەدا هەست بخەینە لاوە و بە لۆجیكی سیاسی مامەڵە لەگەڵ ئەم مەسەلە سیاسیەدا بكەین، جا چ بە قبوڵكردن یان ڕەتكردنەوەی ئەم ڕەخنەیە بێ.

كارەساتی ١٤ ی تەموزی ٢٠٠٠ كە هەموو خەڵكی كوردستان (بەتایبەت ئەو نەوەیە) ئەیزانن و ڕەنگە هەندێكیش گەواهی بەشێك لە ڕووداوەكە بدەن، ڕوون و ئاشكرایە كە بە سەرپەرشتی و بەرپرسیارێتی نەوشیروان مستەفا و بڕیاری سەركردایەتی یەكێتی بەڕێوەچوو. ئەوانەشی خەڵكی شاری سلێمانی نین و نەیانبینی یان نایزانن یان تەمەنیان ئەو كات ڕێی پێ نەدان و ئەم مێژووەیان لێ شاردراوەتەوە، لانی كەم با ئەمە بزانن:

دوای هەڵبژاردنی شارەوانیەكانی سلێمانی و دەوروبەری لە ساڵی ٢٠٠٠ دا كە حزبی كۆمۆنیستی كرێكاریی بەشداری تیا كرد و كاندیدی بەرچاومان هەبوو وە ئەمەش دەنگدانەوەی باشی لەناو جەماوەردا هەبوو، حزب لە ئەنجامەكانی هەڵبژاردن ناڕازی بوو وە بە بەیانێكی سیاسی ناوەڕۆكی نائازادانەی هەڵبژاردنەكان و ئەو هەموو ساختەكاریەی تیای ڕوویدا خستەڕوو و ڕاپۆرتی كۆتایی لەگەڵ حزبەكاندا واژۆ نەكرد و دانی پێدانەنا. ئەم سیاسەتە و هاوكاتیش سیاسەتی ڕادیكاڵانە و پێشڕەوانەی سەبارەت بە ژیان و دۆخی خەڵكی كرێكار و زەحمەتكێش و سەربەخۆیی كوردستان و یاسای یەكسانی ژن و پیاو بوونە مایەی ڕقهەستانی یەكێتی نیشتمانی كوردستان، كە ئەو كات نەوشیروان جێگری سكرتێری بوو. لە مانگی ٣ ی هەمان ساڵدا بە

ئیمزای نەزەری عەلی ئەکبەر، کە ڕاوێژکاری یاسایی ئەنجومەنی پارێزگای سلێمانی بوو، ڕسوانامەیەکیان ”دەعوانامەی یاسایی” لە دژی حزب دەرکرد کە خاڵە سەرەکیەکانی سەبارەت بەوە بوو کە ئەم حزبە داوای سەربەخۆیی کوردستان ئەکات و ئەمەش لەگەل یەکپارچەیی خاکی عێراقدا نایەتەوە و ئەم حزبە داوای یەکسانی ژن و پیاو ئەکات ئەمەش لادانە لە شەرع و دەستوری عێراق. وە سێ کادری لێ زیندانی کردین.

بەڵام ئەم دەعوانامەیە زۆر لە ڕسوا ڕسواتر بوو لەوەی لایەنگری بۆ پەیدا ببێ و لە ڕووی سیاسی و کۆمەڵایەتیەوە یەکێتی تووشی شکستێکی گەورە بوو. تاکو وەکو مارێکی سێ خۆی هەڵگرت بۆ جێبەجێکردنی پیلانی سێقۆڵی بەعس_کۆماری ئیسلامی ئێران_یەکێتی. پلانێك کە شەخسی نەوشیروان سەرپەرشتی کرد، بە پشتیوانی سەرکردایەتی یەکێتی، و لە هەفتەی یەکەمی مانگی تەموزی ٢٠٠٠ دا بارەگاکانی حزبی گەمارۆدا و ئاو کارەبا و هێڵی تەلەفونی لێ بڕی، چەندین هەڵسوڕاو و خێزان و کەسوکاری ئەندام و کادرانی حزب کە بۆ بەسەرکردنەوە ئەهاتن بۆ بارەگاکانی دەستگیری کردن و تەقەی لە خۆپیشاندان ئەندامان و لایەنگران کرد و…هتد. لە کاتێکدا کە وەفدی باڵای حزبمان لەگەڵ شەخسی خۆی دانیشتبوون، هاوڕێیانمان کە لە بازاڕەوە خواردنیان کڕیبوو و ئەیانهێنایەوە بۆ بارەگاکان لەبەردەم ئەمنە سوورەکەی عەقاری کەوتنە کەمینیانەوە و چواریان لێ کوشتن و هاوکاتیش بە قەناس یەکێك لە پاسەوانەکانی کۆمیتە ڕابەریان کوشت. هەر لەو کاتەدا حەریقیان هێنابوو بە پەلە جادەوبانی بە خوێنی هاوڕێیان سووربوویان شتەوە و تەرمەکانیان بردە پزیشکی دادوەری، بەڵام نەیانهێشتبوو یەك لاپەڕەیان لەسەر بنووسرێ و تەرمەکانیشیان نەدایەوە بە کەسوکاریان. هێشتاش کەوتنە هەڕەشە لە خێزانەکان و هاوڕێیان کە گەر خۆپیشاندان ساز بکەن لە خوێنی هەڵئەکێشن و کارەساتی زیاتر ئەخوڵقێنن. لە کاتی پرسەکانیشدا دەوری ماڵەکانیان بە هێزی چەکدار تەنی بوو و تەنانەت کەوتنە تەعقیبی کەسانێك کە ئەوان پێیان وابوو سەرەلەقە ئەکەن… تا ئێرە با بەس بێ و بەڵگەنامەکان هەمووی لەسەر وێبلاگی حزب دەست ئەکەوێت (http://www.hkkurdistan.org). ئەوان بەم ڕەفتارە ویستیان بەر بە هاتنەمەیدان و گەورەبوون و بەهێزبوونی کۆمۆنیزم بگرن کە لەسەر وەتەری هەژاری و برسێتی و بێمافیەکانی خەڵك ئاوازی شۆڕش و دەسەڵاتگرتنی کرێکارانی و خەڵکی بێبەش ئەژەنی.

ئەمە مێژوویەکی زۆر دوور نییە و تاوانکاری ١٤ ی تەموز کە

ڕاستەوخۆ نەوشیروان دەستی تیا هەبوو، یەکێتیش دواتر کە لێیان بوو بە "ئۆپۆزسیۆن" لێی کەوتنە تەقە و لە تەلەفزیۆنەکەیانەوە بە "تیرۆریست ناویان برد" .(https://www.youtube.com/watch?v=dObWcMCzHpk&feature=share)

جا با جارێ دووڕوویی سیاسی یەکێتیش لەولاوە بوەستێ کە ئێستا ئەم "پیاوە تیرۆریستە" بەو "پیاوەی دوای مردنی لە دایك بوو" ناوئەبات. (http://www.gksat.tv/details.aspx?jimare=42861&cor=Kurdistan)

بە جیالەوەی کە تا کاتێکیش لە ژیاندا بوو ئێمە ڕەخنەی سیاسی خۆمان لەو زاتە نەشاردۆتەوە، بەڵام مەرگیشی وامان لێ ناکات دەستمان بلەرزێ قسەی سیاسی و ڕەخنەی سیاسی لەو کەسە کە سەربە بزووتنەوەی ناسیۆنالیزمی کوردە بخەینە بەردەم جەماوەر، چ بەوانەوە کە لایەنگری ڕەسمی و ناڕەسمی ئەو بوون و هەن و چ خەڵکێکیش کە لە خۆشخەیاڵی یان بێبەدیلیەوە جادوی ئەم کاریزمایەیان لێکراوە. جا دووبارە تەحەمولتان هەبێ و با چەند لاپەڕەیەکی کەمی مێژووی دوور و نزیك هەڵبدەینەوە.

ئاوڕێکی کورت لە مێژوو

لە کەس شاراوە نییە کاتێك ئەو حزبانە لە شاخ بوون جێگاوڕێگای پێشمەرگەیەکی سادە و سەر بە خێزانی هەژار و کرێکار و زەحمەتکێش جیاواز بوو لە هی سەرکردەکانیان. ئەمانەی دوایی لە شوێنی گەرم و بەرگی پێشتە و ئیمکانیەتی باشدا نوقم بووبوون. هەرچی پێشمەرگە سادەکانیشە پێستیان بە سەرماوسۆڵەی زستان و قرچەی گەرما سووتاو و وشکەڵاتوو بووبوو. ئەمە مەسەلەیەکی بینراو و هەستپێکراو بوو بەڵام لەبەر بوونی دوژمنی دڕندەی بەعس سەرنج لەسەر ئەم قڵشتە دورخرابۆوە و ونکرابوو. هاوڕێیەك کە کاتی خۆی سەر بە کۆمەڵە بووە و چەند گەنجێك بوون ڕادیکاڵتر و ڕوانگەی چەپیان هەبووە و نەیار بوون بۆ سیاسەتی باوی کۆمەڵە، گێڕایەوە کە بانگ کراون بۆ لای نەوشیروان دیارە بە مەبەستی لێپرسینەوە لەو بۆچوونە جیاوازەیان. کە چوونەتە ژوورەوە بینیویانە لە خانوی گەرم وگوڕدایە و بێبەشیش نییە لە ویسکی خواردنەوە و جگەرەی ڕۆسمان کێشان. بەڵێ ئەو ئاوها لە مەیدانی سیاسەتدا بووە و هێشتاش محاسەبەی ئەمانی کردووە کە بۆچی نەیاری لەگەڵ کۆمەڵەدا ئەکەن. ئەو هەرچەندە جلی کەتافی و پاتەی لە پێدابووبێ، لەو ڕاستیە کەم ناکاتەوە کە بەشوێن بەرژەوەندی چینێکی ترەوە بووە و وەك خۆشی دواتر دانی پێدانا هەرگیز مارکسی نەبووە. خۆهەڵواسینی ئەو بە مارکس یان

چەپگەرایییەوە لەوێوە سەرچاوەی گرتووە کە ئەودەم بزووتنەوەی چەپی بۆرژوازی وەك مۆدێلێك باو بووە ئەو ئاڵمانیایە لە ئامانجە شاراوەکانییەوە بپێچێ. لەلایەکی تریشەوە بۆ سەرکردەیەکی پۆپۆلیستی وەك نەوشیروان ئەوە سەیر نییە بە سەروچاوی خۆڕاوی و پاتەلاسیکەوە خۆی نیشان بدات تاکو مەرامی تر بەرێتە پێشەوە. بڕوانامەی ئەندازیاری مفاوەزات هەر لەگەڵ ئەو بەعسەدا کە دوژمنی پێشمەرگە هەژارەکان بوو بەشێکی بەم کەسە ئەبڕێت. مەگەر بزووتنەوەی گۆڕانیشی بۆ هەمان مەبەست نەبردە نێو کۆڵانە تەسکەکانی هەژارانەوە تا بییکات بە دیوەخانی دەسەڵاتی بۆرژوازی کورددا؟ دواتر دێمەوە سەر بزووتنەوەی گۆڕان. تا ئێرە بە کورتی کە چۆن لە کۆمەڵگای کوردستاندا دەرکەوتنی چینەکان لەوکاتەدا لە شارەکاندا مەیلی چەپ و چەپگەرایی بەهێزکردبوو، بۆرژوازی کورد ئەیویست تای تەرازووەکە بەلای خۆیدا سەنگین بکات و چەپیش هەوڵی ڕادیکاڵکردنەوەی ئەدا. بۆ بۆرژوازی بوونی ’’سەرکردەی خاکی‘‘ پێویستیەك بوو تا بتوانێ ئەو کارە بکات. دەرکەوتنی بڵاوبوونەوەی موڵك و ماڵەکانی لەم دوایانەدا و گواستنەوەی پشکەکانی بۆ بنەماڵەکەی پوچی ئەو دیعای خاکی بوونە بە ڕۆشنی دەرئەخات.

کەمێك لەوەش واوەتر بڕۆین ئەتوانین بپرسین چۆنە ئێستا کەس نە لەناو یەکێتی و نە لە شوێنێکی تر باسی تەوروەشاندنەکەی جەبار فەرمان و پلانەکەی نەوشیروان لەو کاتەدا ناکات لە دژی وریا؟! هەر ئەو کاتە و لە شاخ نەوشیروان چی بە مەلا بەختیار نەکرد؟ ئاشکراترین و دیارترین مەسەلە کە خوێقاندنی کارەساتەکانی قەڵناقا و پشتئاشانە و تا ئێستا چەندین بەڵگە و بابەت لەسەریان بڵاوبۆتەوە کە بەسەرکردایەتی نەوشیروان ئەنجامدراوە. زۆر بەکورتی و لەزۆر شوێن تۆمارکراوە: کاتێك کە چەند ڕۆژێکی کەم تێپەڕیبوو بەسەر ڕێکەوتنی یەکێتی و حزبی شیوعیدا لە ساڵی ١٩٨٣ دا، و لە یەکی ئایاردا هێزێکی پێشتەوپەرداخی یەکێتی کە وەك شایەتحاڵەکان ئەیگێڕنەوە لەبەرئەوەی یەکێتی ڕێکەوتنی کردبوو لەگەڵ بەعسدا، داویانە بەسەر ئەو ناوچانەی کە بارەگاکانی حزبی شیوعی لێ بووە لە پشتئاشان و ئەو کارەساتە خوێقاوە کە نزیك بە ٧٠٠ پێشمەرگەی شیوعی کوژراون (http://rhewal.com/sorani/?p=35205).

کەمێك لەوەش واوەتر بڕۆین ئەتوانین بپرسین چۆنە ئێستا کەس نە لەناو یەکێتی و نە لە شوێنێکی تر باسی تەوروەشاندنەکەی جەبار فەرمان و پلانەکەی نەوشیروان لەو کاتەدا ناکات لە دژی وریا؟! هەر ئەو کاتە و لە شاخ نەوشیروان چی بە مەلا بەختیار نەکرد؟ ئاشکراترین و دیارترین مەسەلە کە خوێقاندنی کارەساتەکانی قەڵناقا

و پشتئاشانە و تا ئێستا چەندین بەڵگە و بابەت لەسەریان بڵاوبۆتەوە کە بەسەرکردایەتی نەوشیروان ئەنجامدراوە. زۆر بەکورتی و لەزۆر شوێن تۆمارکراوە: کاتێك کە چەند ڕۆژێکی کەم تێپەڕیبوو بەسەر ڕێکەوتنی یەکێتی و حزبی شیوعیدا لە ساڵی ١٩٨٣ دا، و لە یەکی ئایاردا هێزێکی پێشتەوپەرداخی یەکێتی کە وەك شایەتحاڵەکان ئەیگێڕنەوە لەبەرئەوەی یەکێتی ڕێکەوتنی کردبوو لەگەڵ بەعسدا، داویانە بەسەر ئەو ناوچانەی کە بارەگاکانی حزبی شیوعی لێ بووە لە پشتئاشان و ئەو کارەساتە خوڵقاوە کە نزیك بە ٧٠٠ پێشمەرگەی شیوعی کوژراون (http://rhewal.com/sorani/?p=35205)

هیچ کاتێك بە بەڵگەوە ئەم کارەساتە ڕەتنەکراوەتەوە و هیچ دادگایەکیش نە تاوانەکان و نە بێتاوانیەکانی نەسەلماندووە. بەڵام ئەوەتا ئەوانەی کە ئەو کات پێشمەرگە یاخود بەرپرسی سەربازی بوون بەمجۆرە ئەیگێڕنەوە. بەڵام وێنەکانی سورداشی سەرانی کوردایەتی، بە تاڵەبانی و نەوشیروانیشەوە لەپاڵ عیزەت دوری و عەلی کیمیاییدا زۆرتر سەنگەکە بەلای ڕێککەوتن و تاوانباریدا قورس ئەکەن.
ئیتر ئایا پێویست ئەکات زیاتریش لەمە بە مێژوودا ڕۆبچینە خوارەوە و ئەو تۆمەتانەی کە تاڵەبانی بە ئاشکرا و لە کۆنگرەی یەکێتیدا دایە پاڵ ''کاکە نەوە'' کە هۆکارێك بووە و دەستی بووە لەوەی کەمپینی ئەنفالە بەدناوەکان لە کوردستاندا لەلایەن بەعسەوە بکرێ بەوەی کە پێشلەشکری بۆ سوپای کۆماری ئیسلامی ئێران کردووە بۆ سەر چاڵە نەوتەکانی کەرکوك بهێنینەوە سەر مێزی باس؟ خۆش ئەوەیە پاشخانی سیاسی ئەم سەرکردانەی بۆرژوازی کورد یەك لە یەك پڕ تۆمەت و تاوانترە و هەر خۆشیان لاپەڕەکانی یەکتری هەڵئەدەنەوە. بەڵام جەخار کە، مارکس وتەنی، چونکە دادگاکان ئامڕازێکن بۆ پاساوهێنانەوە و یاساداڕشتن بۆ پیسی سیستم و یاساکانی خۆیان، بەردێکی گەورە ئەخرێتە سەر ئەو مەلەفە هەزار لاپەڕەییانە. کاتێکیش مەرگ ئەیانباتەوە لەگەڵ خۆیان تەواوی ئەو مەلەفە ئەبەنە ژێرگڵ.
بە وتنی کورتەیەك و ڕاستیەکەی لەم فرسەتەدا تەنها دڵۆپێك لە دەریای ڕاستیەکان، ئەبێ هەموو کەسێك وادار بکات بیر لەوە بکاتەوە ئەم کاریزمایە و ئەم سەرکردەیە بۆ کێ بووە و بۆ کێیە؟ گەر ئامانج لەم کارنامە و ئاکتە سەربازی و سیاسیانە بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵاتی داراکان، خاوەن کۆشك و سەرمایە گەورەکان نەبووبێ بۆ چی تر بووە؟ با بڕێك زیاتر وردبینەوە.

ئێستا گەر شاخ و پێچ و پەناکانی کە ئەو کات نە ئینتەرنێت و نە تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان بوونی هەبووە، لە دوو توێی خۆیدا لاپەڕەکانی

ئەم مێژووەی بۆ شاردرابێتەوە، ئەی هاتنە شار و گرتنە دەستی دەسەڵاتی بزووتنەوەی کوردایەتی و بۆرژوازی کورد چی لە هەگبەکەیدا هەڵگرتووە؟ ئیتر ئەمە شتێك نییە کە بتوانرێ وا بە ئاسانی بشاردرێتەوە! من و هاوڕێکانم کە خۆمان لە کۆمیتەکانی ڕاپەڕیندا ڕێکخستبوو، کە لەلایەن ڕێکخراوە چەپەکانی ئەو کاتەوە سازدرابوو، هاتینە سەرجادە و لە دژی بەعس ڕاپەڕین و دەسپێشخەری پێکهێنانی شوراکانمان کرد. ئێمە بەو هێز و ئامادەییەوە کە هەمانبوو ویستمان پێش بە هاتنەوەی بەعس بگرین بەڵام دیار بوو کە نەمانتوانی و بە داخەوە لە هەولێر و لە کەرکوك و چەمچەماڵ و سنووری سلێمانی سەرەڕای ئەوەی هەندێ هاوڕێمان گیانیان لە دەستدا، بەعس بە کۆپتەر و هێزەکانیەوە هاتەوە ناوشارەکان. ڕێك لەو کاتەدا سەرانی کوردایەتی بە هەموو باڵەکانیەوە ماچکردنی لاملی سەدام و ڕژێمی بەعسیان لاپەسەندتر بوو. بۆچی؟ چونکە مردنی خەڵك لەڕێگا و لە برسێتیدا و لە سەرمای شاخەکاندا و تەنانەت لاقەکردنی ژنان و مناڵانێك لە لایەن کەسانی چەکبەدەستی کوردایەتەوە لەو دۆخی ئاوارەییەدا دەستمایەیەك بوو بۆ ئەم سەرانەی کوردایەتی کە داوای بەشکردنی سەرمایە و پولێك بکەن کە لە عێراقدا لە چەرخاندندا بوو. لەگەڵ هەموو ئەمەشدا دوای ئەوە هەرچی بۆ خەستەخانەکان پێویست بوو، هەرچی کارەبا و وزەی ئەدا، هەرچی ئامێری گرنگ هەیە هەر بە پاتە لاسیکەکانیانەوە ئاودیویان کرد و کردیانە بەشێك لەو سەرمایەیەی کە ئێستا لە ڕازاندنەوەی ڤیللاکانیاندا بەکاریئەهێنن.
کەسی دووەمی یەکێتی ئەو کاتە کێ بوو؟

زۆر پێویست ئەکات ژنانی فیمینیست، کە قردێلەی ڕەشیان بۆ مەرگی ئەو سەرکردە خاکیە لە یەخەیان داوە و زۆریان پێ خۆشە وەك ''ئەندازیاری موچە بڕینەوە بۆ کابانو'' بیناسێنن بیریان بخەینەوە مەفرەزەکانی کوشتنی ژنان لە دوای ٩١ ەوە لە ژێر ناوی کوشتنی ژنانی موخابەرات و بەدئەخلاقدا کێ دروستی کردن؟ مەگەر بەسەرۆکایەتی ئەم سەرکردە پاتەلاسیك لە پێیانە نەبوو؟ گەر یەك تۆزقاڵ دڵسۆزی فیمینیزمەکەیان بن و لە مەئساتەکانی لەشفرۆشانێك کە بۆ بژێوی مناڵەکانیان ملیان بەو سوکایەتیەی بەعس دابوو، وە ئەوانەشیان کە هەروەك لە کتێبی (ئێقیانوسێك لە تاواندا) دان بەوەدا ئەنێن کە بەهۆی هەژاری و شتی جیاوازەوە کۆمەڵێك بەرپرسی ئەمنی و مەدەنی خزاندوویاننەتە ناو بازاڕی لەشفرۆشیەوە بڕوانن، ئیتر ئەبۆ دوای سڕینەوەی فرمێسکەکانیان عارەقی شەرمەزاریش بکەنەوە.

ئۆپۆزسیۆن

لەگەڵ توندبوونەوەی ڕق و بێزاری و نەفرەتی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش لە دەسەڵاتی چەتەگەریی یەکێتی و پارتی و پەرەگرتنی بێبڕوایی بە سیاسەتەکانی ناسیۆنالیزمی کورد و حزبەکانی لە نێو خەڵکدا، تا ڕادەی ئەوەی بیر لە هەڵپێچانی دەسەڵاتی ئەم جووڵانەوەیە و حزبەکانی بکەنەوە، بزووتنەوەی گۆڕان وەك فریادڕەسێك سەریهەڵدا. تا هەم ناسیۆنالیزم و دەسەڵاتی حزبەکانی ڕزگار بکات و هەم خۆی هەڵواسێ بەم نەفرەتەی خەڵکەوە و دواتر بە وەهمی چاکسازیەوە بیخاتەوە ژێر هەمان دەسەڵات و حکومەتەوە. بە دروست هاوڕێ خەسرەو سایە لە وتاری ''بزووتنەوەی گۆڕان چیمان پێ دەڵێت، ئاناتۆمی بۆرژوا_ناسیۆنالیزم لە بەرگی چاکسازیدا، بەشی ١'' دا ئەڵێ: '' بزوتنەوەی گۆڕان و پێکهێنەرانی ئەم ڕەوتە کە پێشتر ڕۆڵی سەرەکیان لەشکڵگرتن و هاتنەسەرکاری دەسەڵاتی ئیستادا هەبووە، بەو تایبەتمەندیەوە لەوانی تر جیا دەبنەوە کە لە خانەوادەی ناسیونالیزمی دەسەڵاتەوە داکەوتووە و پێی ناوەتە مەوقعی ئۆپۆزسیۆنێکی ناڕازی و ڕەخنەگرەوە. ئەم شوێن گۆڕینەش بەناچار لەژێر کاریگەری ئاڵوگۆڕە کۆمەڵایەتی و چینایەتی و سیاسیەکاندا هەمان ڕەوتی ناسیونالیزمی تەقلیدی دوێنێی بە بەرگی ئەمڕۆی ڕیفۆرمخوازیەوە بەرجەستەکردۆتەوە، تابتوانێ وەک حزبێکی "جیاواز" و باڵێکی تری بۆرژوازی کورد، هێڵی سنوری ڕواڵەتیانەی لەڕیزی حزبە بۆرژواناسیونالیستە تەقلیدیەکان بکێشێ. بێگومان ئامانجی سەرەکیش لەم سنورکێشانەدا خۆهەڵخستنیەتی لە بەردەم جوڵانەوەی جەماوەری و ناڕازی کوردستاندا و ڕاکێشانیانە بۆ ژێر ئاڵای باڵێکی تری بۆرژوازی کە بە زمانی چاکسازی و دیموکراسی و"گۆڕان"ەوە دەدوێ، تا تەجروبەی دەسەڵاتدارێتی بۆرژوازی کورد، لە لێدانی شۆڕشگێڕانە بپارێزێ."

ئەو شتەی کە بە ناوی ئۆپۆزسیۆنەوە شکڵی پێدا هیچ نەبوو جگە لە هێشتنەوە و درێژەکێشانی دەسەڵاتی بۆرژوا_ناسیۆنالیستی کورد کە لەسەر حسابی برسی و هەژارکردنی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش خۆی بنیاتناوە. ئۆپۆزسیۆنێکی شکڵ پێدا کە دەستی ئیسلامیەکانی زیاتر گرت و هێنانیە ناو دەسەڵاتەوە. هەموو ئەمەشی بە ناوی پڕۆژەی چاکسازیەوە گرت، چاکسازیەك کە دەستی ئیسلام و ئیسلامیزمی زیاتر کردەوە بەسەر سەری کۆمەڵگادا.

ئەوان خۆ کاریان گۆڕانکاریەك نەبوو. ببینن لەوکاتەوە چییان کردووە؟ ١٧ ی شوباتیان بە ئاژاوەگێڕی لە قەڵەمدا و کەچی دوایی

خۆیان بە فرمێسکی دایکی گەرمیان و باوکی سورکێو و… هتدا هەڵواسی. ئەو کاتە کە دوای شۆڕشەکانی میسر و تونس خەڵکی کوردستانیش هاتبوونە مەیدان و بە شوێن ئاڵوگۆڕێکەوە بوون، ڕێك لەو کاتەدا گۆڕان کارێکی کرد کە توڕەیی خەڵك ڕوو بە ئاڵوگۆڕی شۆڕشگێڕانە بگۆڕێت بە لاڵانەوە و پاڕانەوەی بەردەمی دەسەڵاتی ناسیۆنالیزمێکی کورد کە کەوتبووە بەر قینی خەڵك. جەماوەری ناڕازی بە خۆشباوەڕی چاکسازی لە پەرلەمان و دەستاودەستکردنی دەسەڵات ساردکردەوە و بگرە لە هەر ئاڵوگۆڕێکی شۆڕشگێڕانە دووری خستنەوە.

ئەوە بوو دواتر و لە دوای بەناو هەڵبژاردنی ٢٠١٤ کە دەنگێکی زۆریان هێنا، چوونە دەسەڵاتەوە و ئیتر ئۆپۆزسیۆن بوو بە دەسەڵاتی بنکەفراوان. بەڵام دەسەڵاتێك کە بە شێوەیەکی واقعی لە جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێشەوە نەهاتبێتە دەرەوە و بەرژەوەندەیەکی چینایەتی تری هەبێ، خۆ ناتوانێ وەڵام بە قوتی خەڵك و شیری مناڵان و خانە بۆ خەڵکی بێمەسکەن و بیمە بۆ بێکاران و دابینکردنی ژیانی خانەنشینان و … هتد بداتەوە. دۆخی قەیراناوی کوردستان، کە دوای قەیرانی سەرمایەداری جیهانی هات، قەیرانی حکومەتی و دەسەڵاتی و ئیداری بە شوێندا هات و پڕۆژەی ئاڵوگۆڕی دەستاودەستی دەسەڵات و حکومەتی بنکەفراوانیش وەك بڵقی ئاو تەقی. ئیتر باشە لەبەرامبەر شەقهەڵدانی پارتی لە پەرلەمان و نیشاندانی لولەی تفەنگ بۆ سەرۆکی پەرلەمان و پایماڵکردنی هەرچی "موقەدەساتی پەرلەمانی و هەڵبژاردن" هەیە گۆڕان چی پێکرا و چی کرد؟ وە شەخسی نەوشیروان چی بۆکرا؟ ئەوەی کە هیچی بۆ نەکرا لەوەوە نییە کە پارتی و یەکێتی و دەسەڵاتی بۆرژوازی کورد هیچی بەرامبەر ناکرێ، ئامانجی ئەوە نەبوو.
تەواوی گەمەی سیاسی گۆڕان و سەرکردەکەی یاریکردن بوو بە جۆگەوڕێگای خەڵکی هەژار و هەژاریەکەیانەوە، درێژکردنەوەی تەمەنی دەسەڵاتی ناسیۆنالیزمی کورد وەك باڵێکی بۆرژوازی و وەڵامنەدانەوەی واقعی بە خواست و داواکانی خەڵك بوو. هێشتاش باسی ئەوە ئەکەن کە گوایە گۆڕان و سەرکردەکەی نوێنەری یاخود کارکەر بوون بۆ سێکیولاریزم و ئازادی و ئازادی بیروڕا. خراپ نییە لێرەدا هەندێ شت بهێنینەوە یاد.

لەسەر ئازادی بیروڕا با باسێکی ١٧ شوبات بکەین. من خۆم لە ئەنجومەنی سەرای ئازادی بووم. چەندێك وەك کۆمۆنیستێك کێشەم لەگەڵ ئیسلامیە سەرسەختەکاندا هەبوو ئەوەندەش لەگەڵ هەڵسوڕاوە بەرچاوەکانی گۆڕاندا. ئاخر کابرای ئیسلامی بە ئاشکرا ئەیوت و

ئەیسەلماند کە لەگەڵ بۆچوون و پلانی ڕادیکاڵانەی ئێمە کۆمۆنیستەکاندا نییە. گۆڕانخوازەکان نەیانئەویست ئێمە لە لیژنە بەرچاوەکاندا بین، حەزیان نەئەکرد ئێمە بەیان و ڕاگەیاندن و بەرنامەی داواکاریە هەنووکەیی و ستراتیژیەکان بنووسین. مینبەریان لە دەست ئێمە ئەفڕاند و ئەیاندا بە مەلا و ئیسلامیەکان. ئەوان بە ئاشکرا لەگەڵ هێڵکێشانی نێوان ژنان و پیاوانی سەرای ئازادیدا بوون. وە زۆر شتی تر. ئێستا قسەکەم لەسەر هەڵسەنگاندنی خودی ١٧ ی شوبات نییە بگرە ئەمەوێ پرسیاری ئەوە لای خەڵك دروست بکەم کە ئاخۆ ئەم کارەی گۆڕان ئەیکرد زەڕڕەیەك نزیکایەتی لەگەڵ ئازادیخوازی و سێکیولاریزمدا هەیە؟! مەگەر چ پێش ئەوە سەردانی سەرکردەکەیان بۆ مزگەوتەکان و کۆکردنەوەی مەلا و مێزەربەسەرەکان و تەنانەت پێستی سەرەکی دان بە هەڵسوڕاوە ئیسلامیەکان نەبوو؟ مەگەر چەمانەوە لەبەردەم ئیسلامیەکان و شێخ و مشایەخاکاندا و ماچکردنی قورئان و نیشاندانی ئەمەش لە میدیاکانیانەوە بۆ موقەدەسکردنی ئەو سەوابتە دینیانە نەبوو کە لای ئەوان موقەدەس و لای خەڵکی ئازادیخوازیش بێناوەڕۆك؟ ئایا پێداگری لە سەوابتی دینی و پەنجەگەورەبەرزکردنەوە بۆ مەلاکان و سەندنەوەی مینبەر لە سەرای ئازادی چ پەیوەندیەکی بە سێکیولاریزمەوە هەیە؟ مەگەر چاو لە ئەجێنداکانی مارتین لوثەری مەسیحیش بنوقێنین تاکوو ئەمەی کاکی سەرکردە بە سێکیولاریزم لە قەڵەم بدەین.

ئەمەی گۆڕان و تاقانە سەرکردەکەی کردوویانە ڕێك و ڕەوان کردنی هەژاری خەڵکی ستەمدیدە و بێکاری و نەداری خەڵکی و تەنانەت نەفرەتی خەڵکە لە دەسەڵات بە بارمتە و بوکەڵەی یاری دەستی دەسەڵاتی بۆرژوازی کورد. زۆری ناوێ تێبگەین لەوەی کە نەبوونی خواردن و شیر و دایبی مناڵانی جەماوەی کرێکار و زەحمەتکێش و بێبەش بە هیچ جۆرێك پەیوەست نابێتەوە بە کۆبوونەوەکانی سەریێڕەش و پیرمام و قەڵاچوالان و ڕێککەوتنەکانی ئەم هێزانەوە. نەوتی ڕەش و قەرز و دەعوا ساختەکانی دانا غاز و بردنی بەرهەمەکانی ئاسن و چیمەنتۆ و… ئەوانی تر مەسەلەی دانیشتەکانی ژوورە داخراوەکانیان بووە نەك ژیان و بژێوی جەماوەری بێبەش.

کاریزما

کەسایەتیە سیاسیەکان ڕەنگدانەوە و زادەی ئەو بزووتنەوە کۆمەڵایەتی و سیاسیانەن کە لێیەوە سەریانهەڵداوە. لەسەرەوە نیشانمدا کە نەوشیروان سەربە بزووتنەوەی بۆرژواناسیۆنالیزمی کورد بووە. بەڵام ئەو جادوە موگناتیسیەی ئەم کەسێتیە هەیبووە لە

چیدایە؟ ئایا پۆشینی جلوبەرگێکی سادە و پاتە لاسیك ئۆتۆماتیکی ئەتوانێ مانای ئەوەی هەبێ کە ئەم کەسێتیە ئەبێ خۆشەویستی جەماوەری بێبەش بێ؟ ئاخر خۆ سەرۆك وەزیرانی فڵانە وڵات و فڵانە وەزیری فیسارە وڵاتیش بە پاسکیلەوە ئەچن بۆ دەوامی کارەکەیان. بەڵام لەولاوە کۆنتراکتی کۆمپانیایەك ئیمزائەکەن لەگەڵ کۆمپانیای فڵانە وڵات کە سەر بە حەوزەی کاری هەرزانە و گەورەترین هێزی کار ئەچەوسێننەوە. بڕیاری بڕینی بیمەکان و کەمکردنەوەی مافی خانەولانەو بەپارەکردنی خوێندن و کەمکردنەوەی بودجەی خەستەخانەکان… هتد ئیمزا ئەکەن. ئیتر خاکی بوون چ مانایەکی هەیە؟ نەوشیروان لەگەڵ کەسایەتیەکانی بۆرژوازیدا جیاوازیەکەی ئەوە بووە کە بە جلوبەرگ و تەنانەت بە گرنگیدان بە پارە و سەروەت و سامان و کۆشك و هەبوونی پڕۆژە خۆی دەرنەخستووە لەبەرئەوەی خۆی پۆپۆلیستی (شەعبەوی) بووە. تەواوی جادوەکەش لەوەدایە کە بەوجۆرە چاوی کەسانێکی بەستووە کە سەرسام بوون پێی تا نەتوانن ڕاستی ئەوەی داکۆکی لە چ سیستمێك ئەکات ببینن. گەر ڕوو وەرگێڕانی ناڕەزایەتی و توڕەیی خەڵك بەرەو بۆتەی چاکسازی و دەستاودەستکردنی دەسەڵات وەك دەربازکردنی دەسەڵاتی بۆرژوازی کورد لە شۆڕش و ڕاپەڕینی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش نەبینرێت، یانی جادوی ئەم کاریزمایەی بۆرژوازی گرتوویەتی. ئەو خەریکی ڕاپەڕاندنی ئەرکی سەر شانی خۆی بوو: لەلایەك بۆرژوازی و وردەبۆرژوازی ناڕازی لە دەسەڵاتی ڕەهای پارتی و یەکێتی کە ئیتر تەحەمولی ئەوەیان نەئەکرد بە تەنها بنەماڵەکان سەروەت و سامانی کۆمەڵگای کوردستان لوش بدەن، کۆبکەیتەوە و بەڵێنی پچڕینی پشك و سازدانی سیستمێکی وا کە بازاڕ بۆ ''لیبراڵ بۆرژواکان''یش هەبێ کارێکی هەروا ئاسان نەبوو. پێشنیارەکانی لە جۆری بە نیشتمانی کردنی هێزی پێشمەرگە و بە موئەسەساتکردنی دەزگاکانی حکومەت و … چی و چی کە بە ئاستەمیش خۆی لە جیاوازی چینایەتی و گۆڕینی ڕیشەکانی کۆمەڵگای کوردستان نەداوە، تەنها بۆ ئەوە بوو بازاڕێکی ئارام بۆ بۆرژوازی کورد دابین بکات. لەپاڵ بوونی بۆرژوازیەکی میلیشیایی خاوەن دەسەڵاتدا کە هەموو شتێك مافیایانە کۆنترۆڵ ئەکات، بۆ ئەو بەشە لە بۆرژوازی کە ئەو لە پێشیانەوە بوو لە خەیاڵ زیاتر هیچی لێ سەوز نەبوو. لەلایەکی تریشەوە بۆ ئەوەی هێزێك بخاتە پشت خۆی و هێزهاوسەنگی نێوان خۆی و یەکێتی و پارتی بەرزبکاتەوە ئەبوا هەوڵی بەدەستهێنانی دەنگێکی زیاتر بدات. لەنێو زۆرینەی کۆمەڵگادا بۆ ئەم هێز و دەنگە گەڕا، واتە لەناو کرێکار و زەحمەتکێش و خەڵکی نەبووی کوردستاندا. ئیتر خۆ ئەبوایە خۆی بە شوشەی شیری مناڵانی ئەم چینە و عارەبانەی دەستگێڕەکان و پرچی سپی دایکانێکیەوە کە

ڕۆڵەکانیان بە دەستی یەکێتی و پارتی کوژرابوون هەڵبواسێ. کارێکی ئاسان نییە بتوانی جەماوەرێکی زۆر فریوی گۆڕانکاری، ئەویش تەنها لەڕێی چاکسازییەوە، بدەیت و لرفە و لورەی توڕەییەکەشیان بکەی بە تونێڵی سیستم و دەسەڵاتەکەی بۆرژوازیدا، دەسەڵاتێك کە ئەمجارە خۆشی و ئەو توێژە لە بۆرژوازی ناڕازیشی تیا بێ.

بەڵام حکومەتی بنکە فراوان پڕۆژە شکستخواردووەکەی ئەم بزووتنەوەیە بوو چونکە قەیرانێکی ئابوری و سیاسی و حکومەتی و ئیداری کە بۆرژوازی کوردی تێکەوتووە ئەو ئەجێندایەشی پێچایەوە. ئێستا هەموویان لەو قەیرانە سەراپاگیرەدا پەل ئەکوتن. بۆرژوازی کورد یەکدەست نەبووە و نییە لەسەر چارەسەرکردنی کێشەکان و وەڵامدانەوە بە مەسەلە ئابوری و سیاسیەکانی کوردستان. کوردستان بە کردەوە بووە بە بەشێك لە بازاڕی جیهانی، بە تایبەتی بە هۆی بوونی نەوت و سەرچاوە سروشتیەکانەوە. دیاریکردنی ئەم بازاڕە لە دەستی بۆرژوازی کوردا نییە. کوردستان وەك حەوزەیەکی هێزی کاری هەرزان، حەوزەیەك و بازاڕێك بۆ چەرخاندن و کەڵەکەی سەرمایەی جیهانی چاوی لێ ئەکرێ. بۆرژوازی جیهانیش لەم ڕووە یەکدەست نییە چ جای بۆرژوازی کورد. ئەمەی دوایان بە دەست خۆی نییە پێی ئەخزێننە ناو جەنگەکان و چەك پێفرۆشتن و قەرزدارکردنی بانکی نێودەوڵەتیەوە، ئەمیش ئەبێ هەموو ئەمانە بشکێنێتەوە بەسەر قوتی دەمی خەڵکدا.

هەربۆیە دوای وەدەرنانی پەرلەمان و قوڵتربوونەوەی قەیرانی دەسەڵات لە کوردستان گۆڕانیش پێشنیار و ڕێگەچارەیەکی تری پێ نەبوو، باشترین ڕێگاچارەیان ڕێکەوتنی دەباشان بوو لەگەڵ هەر ئەو هێزە نەیارەی دوێنێیاندا کە پێشتر زۆری نەمابوو ململانێی نێوانیان بگاتە شەڕێکی تری ناوخۆ. بێدەنگی دواتری نەوشیروان و دەخاڵەتنەکردنی لە هاوکێشە سیاسیەکان و تەنانەت جێهێشتنی کوردستان، لەو ’’کاتە هەستیار‘‘ەدا، وەك خۆیان ئەیڵێن، پەیوەندی نەبوو بە نەخۆشیەوە، بگرە بێبەدیلی و شکستی سیاسی و تەنانەت بێئومێدییەك بوو کە بزووتنەوەکە دەمێك بوو تیایدا کەوتبووە مەلە. بەخشینەوەی وەهمی هاتنەوەی ئەو گۆمەکە ئەشڵەقێنێ و موعجیزە ئەخوڵقێنێ، بە ئەندازەی داستانەکانی زیوسی خواوەندی هێزی گریکیەکان ئەفسانە دەرچوو.
ئەو کاریزما بوو بۆ بزووتنەوەکەی خۆی، بۆرژواناسیۆنالیزمی کورد. بەڵام کاریزمایەك کە تەنانەت لە خێزانە چینایەتیەکەی خۆشیدا شکستی خوارد.

بێئومێدکردنی خەڵك

لە دنیایەکدا کە جێگەوڕێگای چینایەتی و مێژووی کەسەکان لێڵ ئەکرێ و کەسایەتی دۆن کیشۆتییان لێ دروست ئەکرێ بوونی خۆشخەیاڵی خەڵك پێیان و هەتا ڕەوینەوەی ئەو خۆشخەیاڵیەش ئەبێتە شتێکی ئاڵۆز. کاتێك بە دەیان میدیا و نووسین و وتار و خوتبەی سیاسی و بەرنامەی سیاسی و… هتد ئامانجی چینایەتی کەسێکیان، کە پێشتر کەمێکیم باسکرد، کردبێتە شتێکی جیاوازتر و نەهێڵرێ ئەوە ببینرێ و کاریان لەسەر بەلاڕێدابردنی ئەندێشەی کەسەکان کردبێ، ئیتر نازناوی ''باوکی هەژاران'' و ''گاندی کورد'' و ''ماندێللای کورد '' و شتی تری لەم بابەتە ئاسایی دێتە بەرچاو. ئەژنۆشکان و بێئومێدبوون لە دنیایەکدا کە دێوەکانی بارزانی و تاڵەبانی و چەك و تفەنگەکانیان هەژموونیان هەیە ئەبێتە نسیبی هەر ئەو خەڵکە هەژار و ڕەشوڕووتە. ئاخر ڕوکەشی مەسەلەکە وا بوو کە نەوشیروان بەرامبەر بەو دێوانە وەستابۆوە. ئاخر ئەو پاڵەوانی بەرەنگاربوونەوەی ''دوژمنە خەیاڵیەکان'' بوو، وە هەر بە شوێن لەسەرکردنی خوددەی جەنگاوەرە پێشینەییەکەی مەملەکەتەکەی خۆیەوە بوو. خراپ نییە جەماوەری بێبەشی خۆشخەیاڵکراو دوای سڕینی فرمێسکەکانیان چاوێك بە ئەلبوم و کتێبی ''موغامەرات ''ەکانی ئەو جەنگاوەرەدا بخشێننەوە و لە خەونی وەهمەوە بگەنەوە بە بینینی دنیای واقع و ڕاستیەکان.

بۆرژوازی هەمیشە بە شوێن دەمەزەردکردنەوەی وەهمەکانەوەیە و ئەیەوێ جەماوەری بێبەش لە نەشئەی سەرمەستبوونی تریاکە خەیاڵیەکاندا بن. لەپاڵ ئەفیونەکانی تردا ئەفسانەسازی لە کاراکتەرە سیاسیەکانی سەر بە چینەکەی خۆیدا چەکێکی کارامەیە بە دەستیەوە تاکو کرێکاران و جەماوەری بێبەش لە مەملەکەتی وەهم و خەیاڵەکاندا بهێڵێتەوە و ڕاستی ڕێگای ڕزگاربوونی چینایەتی خۆیان نەبینن. بەڵام بورجێك کە خۆی لار بوو هەزاران ئەفسانەش ناتوانێ ڕاستی بکاتەوە.
بەهەرحاڵ کردنی قسەی سیاسی و گرتنی ڕەخنەی سیاسی لە بزووتنەوەی گۆڕان و کەسایەتیە سەرەکیەکەی تەنها کاری ئێستای کۆمۆنیستەکان نییە. لەپاڵ ڕەخنەمان لە دەسەڵاتی یەکێتی و پارتیدا هەمیشە گۆڕانیشمان داوەتە بەر ڕەخنە و ئەجێندای ئەو بزووتنەوەیەمان خستۆتە ژێر پرسیارەوە. کەسانێکی کە سەرکردایەتی ئەو ئەجێندایەیان کردووە بەر هەمان ڕەخنەمان کەوتوون. پێداگری ئێستاشمان کۆمەك ئەکات بەوەی کۆمەڵگا وەك خۆی ببینین، چینەکان و ململانێی چینەکان و ئەوەی کەسەکان لە کوێی خەباتی چینایەتیدا و لەپاڵ چ

بەرژەوەندیەکی چینایەتیدا وەستاون ببینین.

ئێستاش کاتێك ئەم لاپەڕانە هەڵدراونەتەوە هێشتا لایەنەکانی بۆرژوازی هەوڵی زیاتر گەورەکردنی کەسایەتی یەکەمی گۆڕان ئەدەن. ئێستاش داتای واقعی موڵك و ماڵەکانی کە بۆ نەوەکانی و بزەەتنەوەکەی ئەمێنێتەوە بە ڕۆشنی و شەفافی (شەفافیەتێك کە گوێی خەڵکیان پێ کەڕ کردووە) لەبەردەستی کەسدا نییە. هێشتاش دادگایەکی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش نەهاتۆتە بوون تاکو مەلەفی تاوانەکان و تێوەگلان لە کارەساتەکان و دەستبەسەراگرتنی سەروەتی کۆمەڵگا لەلایەن سەرانی بۆرژوازی کوردەوە، بەم کەسایەتیەشەوە، یەکلایی بکاتەوە. ڕۆژێك هەر دێ کە وردودرشتی مەلەفەکانی ١٤ ی تەموز و قڕناقا و پشتئاشان و شەڕە ناوخۆییەکان و کوشتنی ڕۆژنامەنووسان و دەوڵەمەندبوونی سەرانی بۆرژوازی لەسەر حسابی مردنی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش بە نەخۆشی و برسێتی و نەبوونی و بێکاری و هەژاری لێپێچینەوەیان لێ بکرێ و سزای خۆیان وەربگرن گەر مەرگیان نەکەوێتە پێش ئەوە. ‌

١٣ ی تەموز، ٢٠١٧